

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1945 kl. 3 em.

Utlåtande angående verkställd granskning av riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

Enligt § 4 i den för bankoutskottet gällande instruktionen har utskottet att undersöka och granska riksbankens tillstånd och huru densamma styrd och förvaltd blivit, och bör utskottet därvid med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder, som avse metalliska kassans upprätthållande samt myntutväxlingens fortgång och bestånd.

För granskningens verkställande har utskottet tagit del av *dels* fullmäktiges i riksbanken allmänna och särskilda protokoll samt direktionens och industristyrelsens protokoll ävensom protokoll från gemensamma sammanträden med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, samtliga protokoll för tiden från och med den 10 januari 1944, intill vilken dag ansvarsfrihet beviljats för fullmäktiges i protokollen antecknade beslut och åtgärder, och till början av innevarande års riksdag, *dels* den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen om verkställd granskning av riksbankens tillstånd och förvaltning under år 1943, *dels* ock fullmäktiges med utskottets memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1944, ävensom de redogörelser, som av styrelserna för riksbankens avdelningskontor lämnats i avseende å dessa kontors förvaltning under samma år.

I fråga om metalliska kassans ställning, sedelutgivning, in- och utlåningsrörelsen ävensom övrig verksamhet vid riksbankens huvud- och avdelningskontor samt vid riksbankens pappersbruk och sedeltryckeri tillåter sig utskottet att för en närmare kännedom om hithörande förhållanden hänvisa till de redogörelser, som lämnats i de berättelser, vilka avgivits av riksdagens revisorer och fullmäktige i riksbanken.

Å sin utlånings- och övriga rörelse under år 1944 har riksbanken erhållit en vinst av 6 239 078 kronor 77 öre.

I avseende härå hänvisas till de specificerade uppgifter beträffande riksbankens vinst- och förlusträkning, som förekomma i fullmäktiges nyssnämnda, av utskottet med memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse.

För den granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, som åligger innevarande års riksdags bankoutskott, har utskottet tagit del av *dels* de allmänna protokoll och protokoll över låneärenden, som blivit förda hos fullmäktige i riksgäldskontoret från och med den 10 januari 1944,

intill vilken dag ansvarsfrihet tillerkänts fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder, till och med den 9 januari 1945 ävensom de protokoll, som under samma tid blivit förda vid gemensamma sammanträden med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, dels den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1943—30 juni 1944, dels ock fullmäktiges med utskottets memorial nr 2 överlämnade, till 1945 års riksdag avgivna berättelse.

Sedan utskottet numera fullgjort sitt granskningsuppdrag, får utskottet avgiva berättelse över den verkställda granskningen.

1:o.

Räntepolitiken.

Ränteläget var under år 1944 i stort sett stabilt. De av riksbanken och övriga kreditinrättningar tillämpade räntesatserna undergingo icke någon förändring, fränsett att några sparbanker vidtogo nedsättning av inlåningsräntan. Även obligationsmarknaden kännetecknades av en fortsatt räntestabilisering. Statens och hypoteksinrättningarnas långfristiga upplåning på denna marknad skedde under hela året väsentligen mot en ränta av $3\frac{1}{2}$ 0/0. Mot slutet av året gjorde sig emellertid en tendens till ökad efterfrågan å långfristiga obligationer gällande. Det tryck på ränteläget, som sålunda uppkom, var dock icke så starkt, att riksbanken fann påkallat att vidtaga särskilda åtgärder.

I mitten av januari 1945 framträdde en kraftig, delvis av förmodanden om en räntesänkning påverkad efterfrågan på främst $3\frac{1}{2}$ 0/0 obligationer. Efter omfattande obligationsförsäljningar i syfte att begränsa kursstegringen beslöt riksbanken den 8 februari 1945 att sänka sitt diskonto från 3 0/0 till $2\frac{1}{2}$ 0/0 och sina övriga räntor med likaledes $\frac{1}{2}$ 0/0. I anslutning härtill ha kreditinrättningarna anpassat eller beslutat anpassa sina räntesatser efter det sänkta diskontot. Ränteläget på obligationsmarknaden synes, såvitt nu kan bedömas, för nyemissioner av långa lån inställa sig på en nivå, liggande omkring en halv procent lägre än före diskontosänkningen.

Utskottet finner icke anledning att i detta sammanhang ingå på de överväganden rörande den allmänna ekonomiska politiken, som mot bakgrunden av ovanberörda marknadsutveckling lett till den av riksbanken beslutade räntesänkningen, så mycket mindre som detta beslut fattats efter utgången av den period, som utskottets nu ifrågavarande granskning av riksbanken omfattar. Under erinran att utskottet senare under riksdagen i samband med behandlingen av det penningpolitiska programmet får tillfälle upptaga frågan om räntepolitiken, har utskottet nu endast velat vad i detta ärendet förekommit för riksdagen

anmäla.

2:o.

Protokoll och berättelser.

Vid granskning av ovannämnda protokoll och berättelser har utskottet i övrigt icke funnit något förhållande, som påkallat särskilt yttrande från utskottets sida; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

3:o.

Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken.

Efter granskning av riksbankens räkenskaper för år 1943 hava riksdagens senast församlade revisorer i sin därom avgivna berättelse meddelat, att de för sin del ansåge, att ansvarsfrihet borde beviljas fullmäktige i riksbanken.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att med avseende å riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under den tid, granskningen omfattat, utskottet ej funnit anledning till erinran samt att utskottet för sin del anser, att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige.

Utskottet hemställer alltså,

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i riksbanken *dels* för förvaltningen under år 1943 av bankens såväl huvudkontor som samtliga avdelningskontor i orterna, *dels ock* för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1944 till och med den 9 januari innevarande år.

4:o.

Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksgäldskontoret.

Revisorerna hava för sin del tillstyrkt, att ansvarsfrihet måtte beviljas fullmäktige i riksgäldskontoret för den tid, revisionen omfattat.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att med avseende på riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, granskningen omfattat, utskottet ej funnit anledning till erinran, samt att utskottet för sin del anser, att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige.

Utskottet hemställer alltså,

att fullmäktige i riksgäldskontoret må tillerkännas ansvarsfrihet ej mindre för den av riksdagens år 1944 församlade revisorer granskade förvaltningen av riksgäldskontoret under tiden 1 juli 1943—30 juni 1944 än även för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från

Bankoutskottets utlåtande nr 5.

och med den 10 januari 1944 till och med den 9 januari innevarande år.

Stockholm den 23 februari 1945.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Åkerberg, Sandén, Sandström, Friggeråker, Leander, Lindblom, Löfgren* och *Andersson* i Tidaholm*;

från andra kammaren: herrar *Svedman, Paulsen, Mattsson, Johnsson* i Kastanjegården, *Wiberg**, *Nilsson* i Landskrona, *Svensson* i Alingsås och *Severin* i Stockholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
